

Digitalt særtryk af

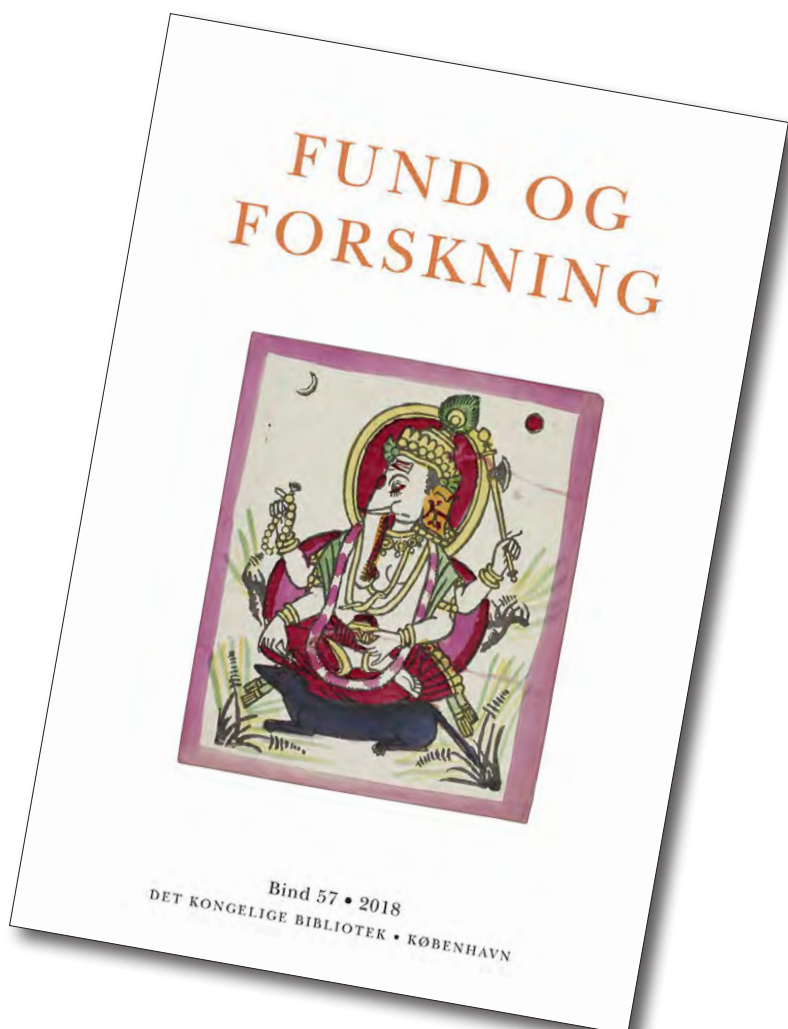
FUND OG FORSKNING

I DET KONGELIGE BIBLIOTEKS

SAMLINGER

Bind 57

2018

FUND OG FORSKNING

Bind 57

2018

Digitalt særtryk af
FUND OG FORSKNING
I DET KONGELIGE BIBLIOTEKS
SAMLINGER

Bind 57
2018

With summaries

KØBENHAVN 2018
UDGIVET AF DET KONGELIGE BIBLIOTEK

Om billedet på smudsomslaget se s. 249.

Det kronede monogram på kartonomslaget er tegnet af Erik Ellegaard Frederiksen efter et bind fra Frederik 3.s bibliotek

Om titelvignetten se s. 77.

© Forfatterne og Det Kgl. Bibliotek

Redaktion:

Jakob K. Meile

Artikler i *Fund og Forskning* gennemgår 'double blinded peer-review' for at kunne antages. Undtaget fra denne norm er dog artiklerne under 'Mindre bidrag', der typisk har debatterende eller samlingsoplysende karakter.

Trykt på Munken Premium Cream 13, 115 g
Dette papir overholder de i ISO 9706:1998
fastsatte krav til langtidsholdbart papir.

Grafisk tilrettelæggelse: Jakob K. Meile

Tryk og indbinding: Bording ½
Printed in Livonia
Oplag: 200 eks.

ISSN 0069-9896
ISBN 978-87-7023-150-3

GAMLE BOGGAVER

Om boggaveskikke ca. 1550-1650

AF

HARALD ILSØE

I

Bøger kan distribueres på mange måder: ved salg, ved tyverier og B sågar krigsplyndringer, ved arv og – ikke mindre interessant – ved gaveudvekslinger, som der her skal gives nogle eksempler på. For 15-1600-tallets vedkommende er væsentlige kilder til sådanne forhold tilskrifter i bevarede bogeksemplarer, som navnlig den svenske boghistoriker O. Walde i rigt mål har fremdraget fra biblioteksgemmerne.¹ Hertil slutter sig nu på sin vis den rigt illustrerede bog om Birgitte Gøye og Herluf Trolles bøger, udgivet 2016, som præsenterer de af ægteparrets bøger, der stadig er bevaret på Herlufsholm. Her registreres ikke alene bøger, som Herluf Trolle ifølge bogtilskrifter har foræret hustruen som nytårgave, men meddeles også brevuddrag, der viser, at udveksling af boggaver mellem Birgitte Gøye og hendes bekendte jævnligt forekom fra ca. 1560 og fremefter.² Så vidt vides er der tale om de ældst kendte tilfælde af praktisk brug af bøger som nytårgaver, og det kan tilføjes, at de suppleres af en de tidligste nytårshilsner udformet på tryk, nemlig et stort etbladstryk fra 1555 med en nytårshilsen på latin adresseret til Herluf Trolle fra Sjællands biskop Peder Palladius. Dette er dog ikke bevaret i Herlufsholmsamlingen lige så lidt som et par regulære bøger, som Palladius har dediceret til Trolle.³

Nogle år tidligere – 1550 – havde Palladius i en mere diskret bogdedikation til Birgitte Gøye betegnet den pågældende bog som en nytårgave, og fra Palladius' nytårshilsner førte vejen snart til, at det blev

¹ Se f.eks. O. Walde: *Storhetstidens litterära krigsbyten* I-II, 1916-1920, og talrige afhandlinger i *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen*, 1914ff.

² Susanne Outzen og Karsten Christensen: *Birgitte og Herluf Trolles Bøger*, 2016; brevuddrag s. 28-30; om Trolles nytårgaver s. 34.

³ Lauritz Nielsen: *Dansk Bibliografi 1551-1600*, 1938, nr. 1297 (nytårshilsen til Herluf Trolle; jvf. nr. 1296) samt nr. 1254 og 1256 (bøger med trykte dedikationer fra Palladius til Trolle).

en accepteret skik at angive en bog trykt som nytårgave. F.eks. omtaler forfatteren Rasmus Reravius 1571 i en dedikation til nogle adelsmænd “den lille skenck oc nyt Aars vise, som jeg eder i dette Aars begyndelse til nyt Aars gaffue offererede”, og fra 1587 er bevaret en lille trykt sag af Hans Pedersen, som han skænkede rentemester Christoffer Valkendorf “sin gunstige Patron til en lycksalig Nyt Aars gaffue”. I det følgende århundrede blev sådanne publikationer i form af nytårshilsner i stigende grad almindelige. De var ofte ubetydelige af indhold, og formålet med at angive en tryksag eller bog som gave var vel som oftest – mere direkte end ved en almindelig bogdedikation – at opnå, at modtageren kvitterede med sin gunst og/eller et nytårsgratiale til forfatteren.⁴

Om dedikationsskikken senere nogle ord, men først endnu lidt om Gøye-Trollebogen. Bagest i denne meddeles en katalog over bøgerne på Herlufsholm dateret 1734, som indicerer, at det i et vist omfang har været skik, at rektorer m.fl., når de forlod skolen, har skænket en bog til biblioteket. Påtegninger i bøger fortæller om afskedsgaver fra rektorerne Peder Hie (1613), Johannes Knopf (1617), Jacob Spielderup 1635 og Johan Dideriksen Bartsker (1641) samt fra en hører (1678) og en dimittend (1680).⁵ En sådan anvendelse af bøger som hilsner til en institution, som man forlod, har ikke været helt usædvanlig. Ved universitetet i Padova var tyske og danske m.fl. studenter organiseret i en såkaldt tysk nation med bl.a. eget bibliotek. Det var her fast sædvane, at medlemmerne ved deres bortrejse skænkede nationens bibliotek en eller flere bøger.⁶ At man også venner imellem kunne finde på at give hinanden en bog som afskedsgave inden en forestående rejse, er en selvfølge.⁷

⁴ *Danske Samlinger* I, 1865-1866, s. 160 (nytårshilsen til Birgitte Gøye med den ikke uinteressante oplysning, at Palladius havde lånt et eksemplar af bogens tyske forlæg af Herluf Trolle), Lauritz Nielsen nr. 1314 (Hans Pedersen) og *Kirkehistoriske Samlinger* 4: II, 1891-1893, s. 32f. (Reravius). Om senere trykte nytårgaver se Harald Ilsøe i *Magasin fra Det Kgl. Bibliotek* 7:3, 1992, s. 3-22 og Charlotte Appel: *Læsning og bogmarked i 1600-tallets Danmark* I, 2001, s. 503f.

⁵ Outzen og Christensen s. 190-97. Ordlyden af nogle af gavepåtegningerne er gengivet i G.L. Wad: *Meddelelser om Rektorerne paa Herlufsholm*, 1878, s. 50 (den nævnte bog synes ikke registreret i katalogen, men derimod en anden fra samme giver) og 58 samt i sammes: *Meddelelser om dimitterede fra Herlufsholm* II, 1882-1887, s. 178).

⁶ K. Carøe i *Personalthistorisk Tidsskrift* 6:IV, 1914, s. 201-10 med oplysninger om bog-gaver fra danskere 1584-1609; se desuden Astrid Wentzel: *Christian Ostenfeld*, 1937, s. 30 om en boggave anno 1655).

⁷ Et par eksempler i *Nordisk tidsskrift för bok- och biblioteksväsen* XIX, 1932, s. 21 note 2 (dateret 1612) og s. 34 note 1 (dateret 1544).

II

De obligatoriske bogdedikationer er samlet set af meget blandet indhold, men kan indeholde værdifulde oplysninger om en bogs tilblivelse og forfatterens personlige forhold til adressaten. De kunne være rettet til en god ven eller bekendt eller til en person, der var placeret højere oppe i det sociale hierarki. I sidstnævnte tilfælde forventedes utvivlsomt en pekuniær eller anden erkendtlighed, hvad der findes udførlig dokumentation for i de kongelige regnskaber, hvad angår bøger dediceret til Frederik 2. og efterfølgeren Christian 4.⁸ "Anden erkendtlighed" kunne f.eks. være embedsbefordring fra kongens eller en højt placeret embedsmands side. Således besluttede Christian 4. 1597 at hjælpe en student, der som kvalifikation havde henvist til, at han tidligere havde dediceret ham en bog "udi den Forhaabning, at han udi Fremtiden til noget Kald kunde befordres".⁹

I privatsfæren kniber det unægtelig med dokumentation af honoreringer af boggaver, men at man forbandt en dedikation med et honorar bekræftes i almindelighed af forfatter og oversætter Jon Jakobsen Venusin, som i en dedikation 1599 oplyser, at han oprindeligt ikke havde tænkt at dedicere den pågældende bog til nogen, "paa det jeg ikke skulde synes dermed at [at]traa nogen Foræring." Konkret foreligger der dog i det mindste et eksempel, da rigs- og regeringsråd Jørgen Rosenkrantz 1593 i et brev meddelte sønnen Holger, der studerede i Tyskland, at han ønskede at forære en tysk lærer, som havde dediceret ham en bog, "en portugaløser". Selv havde han givet den danske professor Niels Krag "en æresskænk" for en bog, Krag havde dediceret Holger.¹⁰

Ligeledes kan fremdrages et par boghonoreringer fra domkapitlet i Roskilde. Det spenderede 1585 20 daler på kapitelmedlem Niels Olufsen Halweg, fordi han havde skænket sin lille bog fra 1585 "Libellus de patefactione" til kapitlet. Bogen må have været med en skriftlig gavetilegnelse, for på tryk var den dediceret prins Christian (4.)

⁸ Uddrag af rentemesterregnskaberne for årene 1571-1589 i *Danske Samlinger* I, 1865-1866, s. 91-99, for årene 1589-96/99 i Carl S. Petersen: *Afhandling til dansk Bog- og Bibliotekshistorie*, 1949, s. 65-71.

⁹ *Ny Kirkehistoriske Samlinger* V, 1869-1871, s. 464f.

¹⁰ *Kirkehistoriske Samlinger* 3:1, 1874-1877, s. 133f. (Rosenkrantz) og 252f. (Venusin; hans udtalelse er mere fyldigt citeret i Charlotte Appel I s. 199 note 91).

og havde i denne egenskab indbragt Halweg det samme beløb. Ikke mindre lukrerede sognepræst og kannike i Roskilde Morten Pedersen af sin virksomhed som bogdedikator. 1589 dedicerede han kannikerne i både Roskilde og Lund sit genealogiske skrift om “Absalons og Esbern Snares Herkomst” og modtog fra samme kilde en endnu større skænk på 50 daler. Formodentlig har domkapitlet i Lund skænket ham et tilsvarende beløb, og da der i Det Kgl. Bibliotek findes et eksemplar med håndskreven dedikation til kansler Niels Kaas, som også denne må antages at have kvitteret for med et beløb, er det lige ved, at man tør betegne Pedersen som en litterær honorarjæger.¹¹

De til dedikationsmodtagerne overrakte bøger var, som bevarede eksemplarer viser, pænt eller ligefrem flot indbundne, navnlig flotte naturligvis de til kongen eller hans familie overrakte bøger.¹² Ejendommeligt for nogle bind er, at det også på bindet findes tilkendegivet, at der er tale om et gaveeksemplar. En samling hyldestdigte til Christian 3. fra Hieronymus Osius, Wittenberg 1558, har på bindet inskriptionen “Inclyto Regi Daniae 1558”, altså “Til Danmarks berømmelige konge”,¹³ og på bindet om bogen, som Morten Pedersen skænkede Niels Kaas, er stemplet “Velbyrdig Herre Niels Kaas K[ongelig] M[ajestæts] Canceler Anno 1589”, hvad Kaas jo næppe selv kan tænkes at have foranlediget, se illustration. Mærkeligt selvpromoverende er en række gavebind fra statholderen i hertugdømmerne, den rige mæcen Henrik Rantzau, der benyttedes til bøger, som han havde større eller mindre andel i. Dem har ovennævnte O. Walde fundet mange af i tyske biblioteker. De har som regel Rantzaus våbenskjold som midtdekoration, og på den fornemste version er stemplet hans forbogstaver, hans titel og alder samt året for gavegivelsen. På en anden version er mere kortfattet stemplet HRPC og DD = Henrik Rantzau Produx Cimbricus Dono Donavit. Man fristes til at tro, at udstyret er afpasset efter gavemodtagernes sociale status. En bog han 1590 skænkede den ham personligt ukendte kannike i Ribe

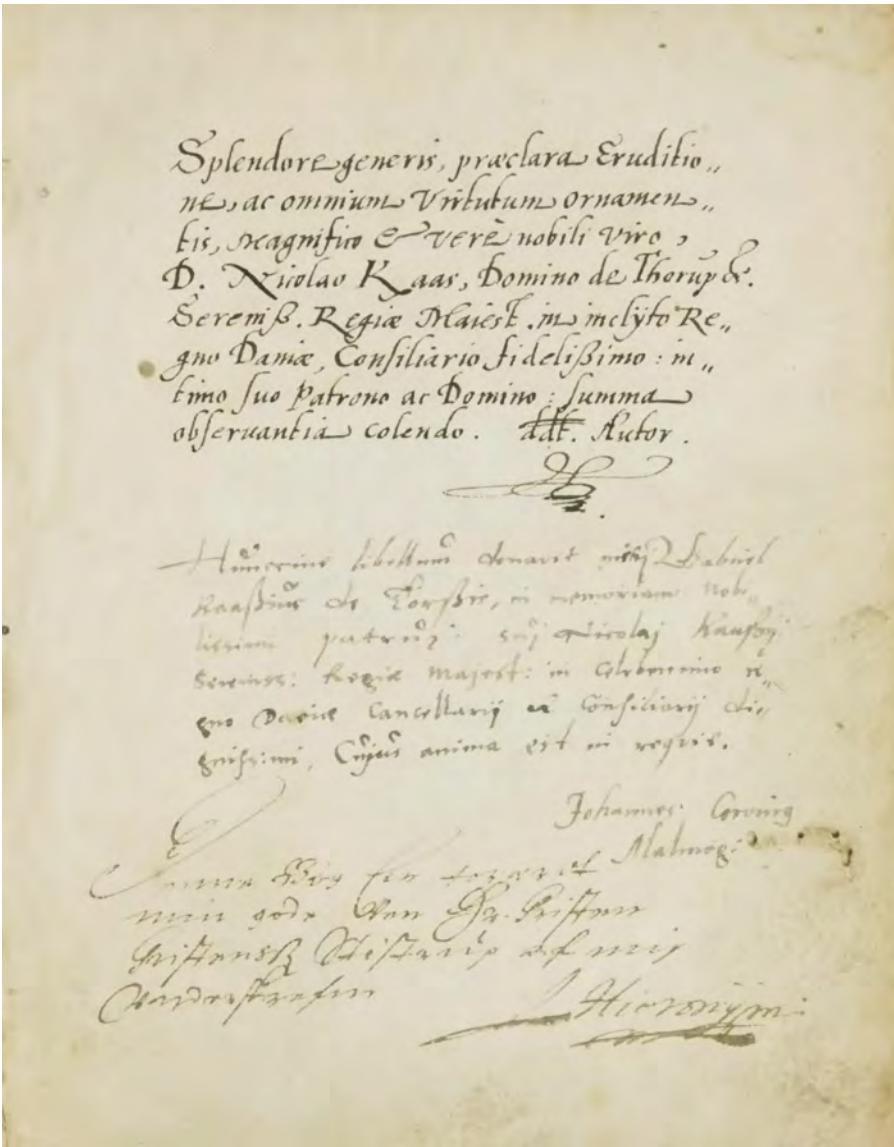
¹¹ S.N.J. Bloch: *Bidrag til Roskilde Domskoles Historie* I, 1842, s. 42 og *Danske Samlinger* I, 1865-1866, s. 96.

¹² Mange eksempler herpå er omtalt i Harald Ilsøe: *Det Kgl. Bibliotek i støbeskeen*, 1999, s 498ff. Jvf. nedenfor eksempler blandt dedikationseksemplarerne fra Anders Sørensen Vedel og Niels Hemmingsen.

¹³ Afbildet af Volmer Rosenkilde i *Bogvennen*, Ny Række II, 1946 (trykt 1947), s. 55. Kongen kvitterede for modtagelse af bogen med udbetaling af 30 daler. *Ny Kirkehistoriske Samlinger* V, 1869-1871, s. 413.

Ill. 1: Dedikationseksemplar af Morten Pedersen Absalons og Esbern Snares *Herkomst*, 1589, der på bindets forside er stemplet med adressatens navn "Velbyrdig Herre Niels Kaas" etc.

III. 2: Dedikationseksemplarets friblad med forfatterens håndskrevne gavetilskrift. Nedenunder senere ejertilskrifter.

Anders Sørensen Vedel er blot indbundet i pergament uden dekoration, men dog forsynet med en gavetilskrift.¹⁴

Ikke mindre selvbevidst end Rantzau markerede Tyge Brahe sig ved at uddele dedikationseksemplarer af sine værker i bind med et pladestemplet portræt af sig selv i forgyldning på forsiden og Brahefamiliens våbenskjold på bagsiden.¹⁵

III

Ligesom Morten Pedersen må de fleste forfattere antages at have fået stillet et vist antal frieksemplarer til rådighed, som de kunne bruge som gaver til andre end til modtageren af den trykte dedikation. Dette forhold giver bogoverleveringen kun begrænsede muligheder for at få indblik i, men ved skæbnens gunst er bevaret mindst fem gaveeksemplarer af "Res Danicæ", den på latin versificerede danmarkshistorie som Erasmus Lætus udgav 1574. Værket var som de fleste danmarkshistoriske skrifter dediceret kongen, der da også lod udbetale det forventede honorar.¹⁶ Andre modtagere var ifølge korte gavetilskrifter fire akademiske bekendte samt den rige storkøbmand borgmester Markus Hess i København, den eneste af dem som måske kunne forventes at honorere Lætus pekuniært. Lætus havde for skik at datere sine tilskrifter, og med de tilføjede datoer er det lige ved, at man kan se ham for sig på vej rundt med eksemplarer til venner og bekendte. – Tilskrifterne er til:

- Professor Johannes Sascridis (dateret 23. juni 1574)
- Borgmester i København Markus Hess (dateret 1. juli 1574)
- Hofpræst Anders Sørensen Vedel (dateret 3. juli 1574)
- Kannike i Lund Mogens Madsen (dateret 7. aug. 1574)
- Kannike i Lund Mogens Christensen Kolding (dateret 7. aug. 1574).¹⁷

¹⁴ O. Walde i *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen* XVII, 1930, s. 125 og 147. Den fornemste bindversion er afbildet af Rosenkilde mellem s. 48 og 49 og Rantzaus håndskrevne tilskrift i bogen s. 59; et hermed beslægtet bind er afbildet i Ilsøe s. 228. Den anden nævnte version er afbildet i *Bogvennen*, Ny Række III, 1948, s. 171. Gaveeksemplaret til Vedel er beskrevet i *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen* X, 1923, s. 107.

¹⁵ *Bogvennen*, 1900, s. 30-38 med afbildninger.

¹⁶ For "Res Danicæ" plus andre bøger udbetaltes der december 1574 Lætus 200 gamle dalere, Carl S. Petersen s. 59.

¹⁷ Sascridis- og Hessbøgerne er fundet antegnet i O. Waldes seddelmateriale, kopieret i Ms. phot 121 fol. i Det Kgl. Bibliotek. Vedels bog er nævnt i sammes *Krigbyten* II, 1920, s. 337, Mogens Madsens i *Nordisk tidskrift* etc. XVII, 1930, s. 89 og Koldings i *Fund og Forskning* XXIV, 1979-80, s. 40.

Der er også bevaret andre bøger af Lætus med håndskreven dedikation,¹⁸ men de forfattere fra sidste halvdel af 1500-tallet, fra hvis hånd der er overleveret flest skriftlige dedikationer, synes at være den litterært produktive teolog Niels Hemmingsen (1513-1600) og historikeren Anders Sørensen Vedel (1542-1616). Til belysning af de to berømteders sociale relationer meddeles afsluttende fortegnelser over, hvad der har kunnet samles af oplysninger herom. Der kan til rækken af Hemmingsens bøger føjes, at den latinske udgave af hans bog om ægteskab *Libellus de conjugio*, Leipzig ca. 1573, ganske vist er uden trykt eller anden kendt dedikation. Værd at nævne er dog, at hele to eksemplarer i Det Kgl. Bibliotek er med påtegninger, der viser, at bogen har været benyttet som gaveobjekt af gejstlige personer til andre gejstlige.¹⁹

RESUME

HARALD ILSØE: *Gamle boggaver. Om boggaveskikke ca. 1550-1650*

I en nylig udgivet bog om resterne af Herluf Trolle og Birgitte Gøyes bibliotek på Herlufsholm, det ældst bevarede danske privatbibliotek, gøres opmærksom på, at flere af bøgerne er forsynet med påtegninger om, at de var nytårgaver til Birgitte Gøye fra Herluf Trolle (d. 1565). Med udgangspunkt heri meddeles nogle eksempler på bog-gaveskikke frem til ca. 1650, således bøger der på tryk angaves at være nytårgaver til bestemte personer, men især bøger med trykte eller håndskrevne dedikationer, som kunne være udtryk for venskabelige forbindelser, eller som – når de var stilet til højerestående personer i det sociale hierarki – kunne forventes at medføre et honorar til forfatteren. Til belysning af dette fremdrages bl.a. en række bøger, der er forsynet med tilskrevne dedikationer af latindigteren Erasmus Lætus (d. 1582), teologen Niels Hemmingsen (d. 1600) og historikeren Anders Sørensen Vedel (d. 1616).

¹⁸ I Det Kgl. Bibliotek findes f.eks. eksemplarer af Lætus' "Bucolica", 1560 og "De republica Noribergensium", 1574 med håndskrevne dedikationer til Frankfurterpatricieren Conrad Weiss, og i *Bogvennen*, 1946, er s. 50 omtalt et eksemplar af hans "Romanorum Cæsares Italici", 1574 med tilskrift til Caspar Peucer, afbildet s. 57.

¹⁹ *Kirkehistoriske Samlinger* 4:II, 1891-1893, s. 2 og *Fund og Forskning* XI, 1964, s. 73, 76f. og 88, note 9; om det ene bind se Karsten Christensen i *Fund og Forskning* XXIV, 1979-1980, s. 40 og 41f.

Bøger af Niels Hemmingsen med håndskreven dedikation

- Assertiones fra ca. 1560 i samlingsbind i UB skænket til daværende student
POUL HEGELUND (*Ny kirkehistoriske Samlinger* V 1869-71 s. 801 noten).
- Postilla 1561 (ingen trykt ded.). Til FREDERIK 2. (afbildet i *Bogvennen* 1948
s. 195; jvf. Harald Ilsøe: *Det Kgl. Bibliotek i Støbeskeen* s. 506).
- De lege naturæ 1562 (trykt ded. til ERIK KRABBE). Til professor og kannike i
Roskilde HANS MØNSTER / JOHANNES SPITHOVIUS (H.F. Rørdams *Universi-
tetshistorie* IV 1868-74 s. 194 noten).
- Enarratio Psalmi LXXXIV 1569 (trykt ded. til PEDER OXE). Til lektor og kan-
nike i Roskilde ANDERS LAURIDSEN (*Fund og Forskning* XVII, 1970 s. 53f.).
- Prædiken ved Mogens Gyldenstiernes Begravelse 1570 (ingen trykt ded.).
Til SYBILLE GYLDENSTJERNE, afdødes datter. (Eksemplar i Karen Brahes
bibliotek).
- Demonstratio indubitatae veritatis 1571 (trykt ded. til rektor og kannike i
Roskilde OLUF OFFESEN). Til ANDERS SØRENSEN VEDEL (*Auktionskatalog*
37, 6 december 2004 fra Museumsbygningen / *Kunstauktioner A/S* nr. 1156 med
afbildning).
- Commentaria in omnes epistolas Apostolorum 1572 (samleværk med trykte
ded. til en lang række personer):
- Til DOMKAPITLET I LUND (*Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen* IV 1917
s. 39 note 1).
- Til DOMKAPITLET I AARHUS (afbildet i samme tidskrift 1969 s. 241).
- Admonitio de superstitionibus magicis vitandis 1575 (ingen trykt ded.). Til
kgl. livlæge PEDER SØRENSEN / SEVERINUS (*Nordisk tidskrift för bok- och bib-
lioteksväsen* XXIX 1942 s. 237).
- Commentarli in evangelium secundum Johannem 1590-91 (ingen trykt ded.).
Til PRINS CHRISTIAN (4.) (*Kirkehistoriske Samlinger* 6:IV s. 179f.; jvf. Ilsøe: *Det
Kgl. Bibliotek i Støbeskeen* s. 529f.).
- Tractatus de gratia universali 1591 (ingen trykt ded.). Til rektor i Sorø JOHAN-
NES STEPHANIUS (*Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen* IV 1917 s. 38).
- Enarratio XXI psalmorum Davidis 1592 (trykt ded. til NIELS KAAS). Til PRINS
CHRISTIAN (4.) (Ilsøe: *Det Kgl. Bibliotek i Støbeskeen* s. 530f.).

Bøger udg. af Anders Sørensen Vedel med håndskreven dedikation

- Paraphrasis Psalmi CXXVII 1569 (med trykt ded. til PEDER OXE). Til kapellan ved Roskilde domkirke HANS ANDERSEN (*Fund og Forskning* II 1955 s. 143).
- Antichristus Romanus 1571 (med trykt ded. til PEDER OXE). Til SVEND MIKKEL JENSEN (*Fund og Forskning* X 1963 s. 47 med afbildning).
- Antichristus Romanus 1571 [som ovenfor]. Til PEDER TILSEN "min kære svoger" (*Bogvennen*, Ny række bd. 3 1948 s. 199 med afbildning).
- [Michael]: Vita hominis 1571 (med trykt ded. til CHRISTOFFER VALKENDORF). Til FREDERIK 2. (R. Paulli: *Lorentz Benedicht* 1920 s. 36: indbundet i rød silke).
- Saxo: Den danske Krønike 1575 (med trykt ded. til FREDERIK 2.). Til kgl. renteskriver PEDER HANSEN SVENDBORG (*Apoteker Sibbernsens Saxobog* 1927 s. 142f. med afbildning).
- Adam af Bremen: Historia ecclesiastica 1579 (med trykt ded. til FREDERIK 2. og bagest et brev til ARILD HUITFELDT). Til borgmester i Ribe PEDER MORTENSEN HEGELUND (*Fund og Forskning* II 1955 s. 143).
- Adam af Bremen: Historia ecclesiastica 1579 (som foregående). Til rigsmarsk PEDER GYLDENSTJERNE: "Clarissimo viro. Nobilitate generis virtute et sapientia excellenti Domino Petro Gyldenstiern, Domino de Thim, Regni Daniae Archimarskallo amplissimo. Domino et Moecenati suo reverenter colendo dd Andreas Velleius" (*Katalog 329 fra Boghallens Antikvariat September 1973* nr. 65 med beskrivelse af bogens prægtige bind).
- Oratio panegyrica af Fridericum 1580 (med trykt ded. til FREDERIK 2.). Til præst i Flensburg SEBASTIAN SCHRØDER (C.F. Wegener: *Historiske Efterretninger om Anders Sørensen Vedel* 1847 s. 115 note 15. – Det smukke bind er afbildet i Emil Hannover: *Kunsthæderlige gamle Bogbind* 1907 s. 138 og i katalogen *Dansk Boghaandværk gennem Tiderne* 1949 s. 201).

OM FORFATTERNE

JESPER BRANDT ANDERSEN, f. 1965, cand.med. 1992. Praktiserende speciallæge i pædiatri i Vordingborg og speciallægekonsulent i astma og allergisygdomme ved lungemedicinsk afdeling på Næstved Sygehus. Forfatter til artikler i danske og udenlandske tidsskrifter og årbøger om pædiatriske, allergologiske, kulturhistoriske og medicinhistoriske emner samt bøgerne *Martin Hammerich. Kunst og dannelse i Guldalderen*, 2011, *Børnelægens store bog om barnets sygdomme*, 2016 og *Thomas Bartholin. Lægen og anatomen. Fra enhjørninger til lymfekar*, 2017.

TRINE BROX, f. 1972, er uddannet i tibetologi (Københavns Universitet, ph.d.) og samfundsvidenskab (Universitetet i Tromsø, cand.mag.) og arbejder nu som lektor med speciale i moderne tibetanske studier ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, Københavns Universitet. Driver her *Center for Contemporary Buddhist Studies* og leder det internationale forskningsprojekt *Buddhism, Business and Believers*. Desuden en af initiativtagerne til forskningsfællesskabet *Object Lessons from Tibet & the Himalayas*. Har forfattet en række artikler omhandlende Tibet og det tibetanske eksilsamfund, og har udgivet monografien *Tibetan Democracy: Governance, Leadership and Conflict in Exile* (2016); sammen med Ildikó Bellér-Hann endvidere redigeret bogen *On the Fringes of the Harmonious Society: Tibetans and Uyghurs in Socialist China* (2014).

HARALD ILSØE, f. 1933, cand.mag. 1960 (historie og latin). Fhv. seniorforsker ved Det Kgl. Bibliotek. Har bl.a. skrevet *Udlændinges rejser i Danmark indtil år 1700*, 1963, *555 danske selvbiografier og erindringer*, 1987, *Bogtrykkerne i København ca. 1600-1810*, 1992, *På papir, pergament og palmeblade... Skatte i Det Kgl. Bibliotek*, 1993, *Det Kgl. Bibliotek i støbeskeen*, 1-2, 1999, *Biblioteker til salg. Om danske bogauktioner og kataloger 1661-1811*, 2007, *De gamle bogomslag*, 2013.

TINNE HOFF KJELDSSEN, f. 1961, ph.d., cand.scient. (matematik). Professor ved Københavns Universitet, Institut for Matematiske Fag. Forsker i matematikkens historie og didaktik i nyere tid. Har publiceret en lang række forskningsartikler inden for matematikkens historie og filosofi,

brug af matematikkens historie i matematikundervisning samt matematiske modeller i historisk, filosofisk og didaktisk perspektiv. Har tillige publiceret og redigeret bøger inden for disse områder (inkl. populærvidenskabelige fremstillinger som *Hvad er matematik*, Akademisk Forlag, 2005). Sidder i forskellige tidsskriftsredaktioner, bl.a. *Revue d'histoire des mathématiques*. Nyeste forskningspublikation: 'A multiple perspective approach to history of mathematics: mathematical programming and Rashevsky's early development of mathematical biology in the 20th century', i Gert Schubring (ed.): *Interfaces between mathematical practices and mathematical education*, New York, Springer 2019.

CHRISTIAN KAABER, f. 1960, mag.art. (1988) i litteraturhistorie fra Aarhus Universitet, antikvar, boghistoriker. Souschef i Vangsgaards Antikvariat. Formand for Komitéen for Årets Bedste Bogarbejde. Medlem af hovedbestyrelsen for Forening for Boghaandværk, næstformand for Den Danske Antikvarboghandlerforening. Medlem af bestyrelsen for Dansk Bibliofil Klub og af bestyrelsen for Grosserer Vilhelm Albertsen og Hustrus Fond. Redaktør af *Bogvennen* og *Nyt for Bogvenner*. Har skrevet artikler og redigeret udgivelser om boghistoriske emner samt forestået vurderinger af bogsamlinger og sjældne bøger, herunder flere gamle herregårdsbiblioteker.

LORÁND-LEVENTE PÁLFI, f. 1981, leksikograf, oversætter og forfatter. Har inden for især emneområderne fagleksikografi og leksikografihistorie på dansk, tysk, engelsk og ungarsk skrevet eller været medforfatter til mere end 130 publicerede bidrag i såvel videnskabelige som populærvidenskabelige tidsskrifter – bl.a. *International Journal of Lexicography*, *Lexicographica: Internationales Jahrbuch für Lexikographie*, *LexicoNordica* og *Lexikos* – samt i enkelte bøger, f.eks. Ulrike Haß (Hrsg.): *Große Lexika und Wörterbücher Europas*, Berlin, De Gruyter 2012. Hovedværk: *Leksikon over ordbøger og leksika* (2. udg., Frydenlund 2011). Seneste oversættelse: *Universet i seks dimensioner: magi, mystik og alkymi i videnskabeligt perspektiv* (Rosenkilde & Bahnhof 2015). Seneste skønlitterære værk: *Hels drøm* (Svælg 2017). Seneste faglitterære udgivelse: *Er dit modersmål okay? Sprogpolitik i Danmark – og ude i verden* (Bostrup 2017).

BENT LERBÆK PEDERSEN, f. 1949, mag.art. (kinesisk kultur). Fhv. forskningsbibliotekar på Det Kgl. Bibliotek. Har skrevet artikler om asiatisk bogkunst og kinesisk kultur, bl.a. "Revolutionens morgenrøde. Kinesiske plakater i Det Kgl. Bibliotek", *Fund og Forskning* 51, 2012. Sammen med

Vivi Kjær forfatter til bogen: *Riget i midten. En introduktion til kinesisk kultur*, 2008.

CLAUS RØLLUM-LARSEN, f. 1953, mag.art. og ph.d. (musikvidenskab) fra Københavns Universitet, siden 1997 forskningsbibliotekar og seniorforsker ved Det Kgl. Bibliotek. Har udgivet *Kong Frederik IX og musikken. Musikhistoriske studier i det danske kongehus* (1990), *Impulser i Københavns koncertrepertoire 1900-1935. Studier i præsentationen af ny, især udenlandsk instrumentalmusik* (2002), samt *Knudåge Riisager. Komponist og skribent* (2015).

MARINA VIDAS, PhD, is Senior Research Fellow at the National Gallery of Denmark and Adjunct Associate Professor in the Department of Arts and Cultural Studies at the University of Copenhagen. She has extensively lectured and published on Medieval and Renaissance manuscripts and art.

KARIN WOLGAST, f. 1961, cand.mag. i tysk og filosofi, Odense Universitet 1988, ph.d. i tysk og teatervidenskab, Københavns Universitet 1992; forsknings- og undervisningsstillinger ved universiteterne i Aalborg, København, Odense og Aarhus. Alexander von Humboldt-stipendium til Johann Wolfgang von Goethe-Universität, Frankfurt am Main, 1995; bestyrelsesmedlem af Den danske Humboldt-klub siden 2003, formand 2006-2013. Fellow på Forskerkollegiet, Københavns Universitet, 2006-2007. Medstifter af Influx, Tysk-skandinavisk kulturudveksling omkring 1900, Aarhus Universitet 2010-2012. Forskningsområder: tysk litteratur, teater og filosofi i oplysningstiden, *fin de siècle* og efterkrigstiden. Udvalgte publikationer: *Spil og intrige i Lessings drama*, Odense 1988; *Die Commedia dell'arte im Wiener Drama um 1900*, Frankfurt am Main 1993; *Sinnverlust und Sinnfindung am Anfang des 20. Jahrhunderts*, Würzburg 2011; 'Reinhardt, Ibsen und Munch in Berlin', i *Divinatio*, 34, 2011, s. 7-63.

